

“Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi” başlıklı sözleşmesinin Türkçe çevirine dayalı anlam farklılaşması ile ilgili BİLGİ NOTU :

Nihat Tarımeri
Sosyal Hizmet Uzmanı

Bilindiği gibi 24 Kasım 2011 tarihinde TBMM ne sunulan Avrupa Konseyinin “SEV 210” sayılı **“Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi”**nin Türkçeye çevrilmiş metni kabul edilip onaylanmıştır. Bu metne dayalı olarak hem Hükümet hemde Parlamento olarak bir siyasi İRADE ortaya konmuştur. 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul da imzalanması nedeni İstanbul Sözleşmesi olarak adlandırılan bu sözleşmeyi onaylayan 6251 sayılı kanun 29 Kasım 2011 tarihli Resmi Gazete de yayınlanmıştır.

Kanun ile onaylanan hem kadın hakları ve ayrımcılığı hemde ev içi şiddet mağdurlarına yönelik kanun ile onaylanan bu sözleşmenin Türkçe metninin Tanımlar ile ilgili 3 üncü maddesi ise şu şekildedir:

“İş bu sözleşmenin amacı bakımından ;

a) *“Kadına şiddet”, bir insan hakları ihlali ve kadınlara yönelik ayrımcılığın bir biçimi olarak anlaşılmaktadır ve ister kamusal ister özel alanda meydana gelsin kadına fiziksel ,cinsel,psikolojik veya ekonomik acı veya ıstırap veren veya verebilecek olan cinsiyete dayalı her türlü eylem ve bu eylemlerde tehdit etme,zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma anlamına gelir.”;*

b) *“aile içi şiddet”:Aile içerisinde veya hanede, mağdur faille aynı evi oaylaşsa da paylaşmasa da eski veya şimdiki eşler veya partnerler arasında meydana gelen her türlü fiziksel,cinsel,psikolojik veya ekonomik şiddet eylemi anlamına gelir.*

c) *“toplumsal cinsiyet”,kadın ve erkek için toplum tarafından uygun görülen ve sosyal olarak inşa edilen roller,davranışlar,eylemler ve nitelikler anlamına gelir.*

d) *“kadına yönelik toplumsal şiddete dayalı şiddet” kadına kadın olmasından dolayı uygulanan ve kadınları aşırı biçimde etkileyen şiddet anlamına gelir.*

e) *“toplumsal cinsiyet”,kadın ve erkek için toplum tarafından uygun görülen ve sosyal olarak inşa edilen*

e) *“mağdur”,a ve b bentlerinde belirtilen davranışlara maruz kalan gerçek kişi anlamına gelir.*

g) *“Kadın” kelimesi 18 yaşını doldurmuş kız çocuklarını da kapsar” denilmektedir.*

Avrupa Konseyinin internet ortamındaki www.avrupakonseyi.org.tr adresinde yer alan Türkiye sayfasında da okunduğu kadarıyla “T.C .Başbakanlık Kanun ve Kararlar Genel Müdürlüğü” ve “T.C.Dışişleri Avrupa Konseyi..” mühürlü aynı başlık altındaki Türkçe metin yayınlanmaktadır. Gene internette yer alan www.coe.int adresinden ulaşılan İngilizce,Almanca ve Fransızca dillerinde de ayrı ayrı yayınlanan “Council of Europa/Europarat/Conseil de l'Europa” sayfasındaki antlaşmalar ile ilgili “Treaty Office/Vertragsbüro /Bureau des Traités” bölümünde yer alan İngilizce orijinal metni ise **“Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence CETS No.: 210”** şeklindedir.

Web sayfasında “word” formatında bulunan bu metnin tanımlar ile ilgili 3 üncü maddesi ise aynen şu şekildedir.

“Article 3 – Definition

For the purpose of this Convention:

a *“violence gainst women” is understood as a violation of human rights and a form of discrimination against women and shall mean all acts of gender-based violence that result in, or are likely to result in, physical, sexual, psychological or economic harm or suffering*

to women, including threats of such acts, coercion or arbitrary deprivation of liberty, whether occurring in public or in private life;

b "domestic violence" shall mean all acts of physical, sexual, psychological or economic violence that occur within the family or domestic unit or between former or current spouses or partners, whether or not the perpetrator shares or has shared the same residence with the victim;

c "gender" shall mean the socially constructed roles, behaviours, activities and attributes that a given society considers appropriate for women and men;

d "gender-based violence against women" shall mean violence that is directed against a woman because she is a woman or that affects women disproportionately;

e "victim" shall mean any natural person who is subject to the conduct specified in points a and b;

f "women" includes girls under the age of 18."

Sözleşmenin Almanca metni ise " **Übereinkommen des Europarats zur Verhütung und Bekämpfung von Gewalt gegen Frauen und häuslicher Gewalt**" şeklinde olup tanımlar ile ilgili 3 üncü madde ise şu şekildedir.

"Artikel 3 - Begriffsbestimmungen

Im Sinne dieses Übereinkommens

a wird der Begriff „Gewalt gegen Frauen“ als eine Menschenrechtsverletzung und eine Form der Diskriminierung der Frau verstanden und bezeichnet alle Handlungen geschlechtsspezifischer Gewalt, die zu körperlichen, sexuellen, psychischen oder wirtschaftlichen Schäden oder Leiden bei Frauen führen oder führen können, einschließlich der Androhung solcher Handlungen, der Nötigung oder der willkürlichen Freiheitsentziehung, sei es im öffentlichen oder privaten Leben;

b bezeichnet der Begriff „häusliche Gewalt“ alle Handlungen körperlicher, sexueller, psychischer oder wirtschaftlicher Gewalt, die innerhalb der Familie oder des Haushalts oder zwischen früheren oder derzeitigen Eheleuten oder Partnerinnen beziehungsweise Partnern vorkommen, unabhängig davon, ob der Täter beziehungsweise die Täterin denselben Wohnsitz wie das Opfer hat oder hatte;

c bezeichnet der Begriff „Geschlecht“ die gesellschaftlich geprägten Rollen, Verhaltensweisen, Tätigkeiten und Merkmale, die eine bestimmte Gesellschaft als für Frauen und Männer angemessen ansieht;

d bezeichnet der Begriff „geschlechtsspezifische Gewalt gegen Frauen“ Gewalt, die gegen eine Frau gerichtet ist, weil sie eine Frau ist, oder die Frauen unverhältnismäßig stark betrifft;

e bezeichnet der Begriff „Opfer“ eine natürliche Person, die Gegenstand des unter den Buchstaben a und b beschriebenen Verhaltens ist;

f umfasst der Begriff „Frauen“ auch Mädchen unter achtzehn Jahren."

Metnin Fransızca başlığı ise "Convention du Conseil de l'Europe sur la prévention et la lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique" dir. Tanımlar ile ilgili bölümü ise şu şekildedir.

"Article 3 – Définitions

Aux fins de la présente Convention :

a le terme « violence à l'égard des femmes » doit être compris comme une violation des droits de l'homme et une forme de discrimination à l'égard des femmes, et désigne tous les actes de violence fondés sur le genre qui entraînent, ou sont susceptibles d'entraîner pour les femmes, des dommages ou souffrances de nature physique, sexuelle, psychologique ou économique, y compris la menace de se livrer à de tels actes, la contrainte ou la privation arbitraire de liberté, que ce soit dans la vie publique ou privée;

b le terme « violence domestique » désigne tous les actes de violence physique, sexuelle, psychologique ou économique qui surviennent au sein de la famille ou du foyer ou entre des anciens ou actuels conjoints ou partenaires, indépendamment du fait que l'auteur de l'infraction partage ou a partagé le même domicile que la victime;

c le terme « genre » désigne les rôles, les comportements, les activités et les attributions socialement construits, qu'une société donnée considère comme appropriés pour les femmes et les hommes;

d le terme « violence à l'égard des femmes fondée sur le genre » désigne toute violence faite à l'égard d'une femme parce qu'elle est une femme ou affectant les femmes de manière disproportionnée;

e le terme « victime » désigne toute personne physique qui est soumise aux comportements spécifiés aux points a et b;

f le terme « femme » inclut les filles de moins de 18 ans."

Dolayısıyla sözleşmenin İngilizce metninin başlığında yer alan " **domestic violence** " ve tanımlar ile ilgili 3 üncü maddesinin (b) fıkrasında tanımı yapılan "**domestic violence**";Almanca metnin başlığında yer alan "**häuslicher Gewalt**" ve tanımlar ile ilgili 3 üncü maddesinin (b) fıkrasında,"**häusliche Gewalt**"; Fransızca metnin başlığında yer alan "**la violence domestique**" ve tanımlar ile ilgili 3 üncü maddesinin (b) fıkrasında tanımı yapılan "**violence domestique**" kelimelerin/kavramın; TBMM de kabul edilip onaylanan iki resmi mühürlü Türkçe metine "Aile İçi Şiddet" olarak yansıtıldığı görülmektedir.Türkçe'de "şiddet" bu dillerde "violence"/"gewalt" / "violence" kelimeleri ile yansıtılırken "domestic" /"haus"/ "domestique" kelimeleri ise Türkçede "ev ve içini" veya yerellikle ilgili bir yaşam alanını yansıtmaktadır. Türkçede bir hukuki birliktelik ve konumlandırmayda yansıtan "aile" kelimesi ise bu dillerde "the family /der Familie / la famille" şeklindedir.

Sözleşme metninin Türkçeye İngilizce ,Fransızca,Almanca metinlerden hangisinden yansıtıldığı belli olmamasına rağmen her üç dilde de bir yaşam alanına dayalı "ev içi şiddet" olarak algılanan ve anlaşılan kavramın bundan farklı bir konulamada olan "Aile" ve "Aile içi şiddet" kavramı üzerinde Türkçeye yansıtılması sözleşmenin genelinden farklılaştırmaktadır.Herhangi bir çeviri notu veya çekince konmadan yapılan bu yöndeki bir tercih sözleşmenin bir Alman' nin bir Fransız'ın,bir İngiliz'in algılamasından ve bu çerçevede yapılan tanımlamaya dayalı "mağdur" konumlanmasından da ayrıştırılabilmektedir.Ayrıca;Türkçe metnin başlığı ve hak sahipliğini belirleyen konumlandırmanın bu şekilde yansımış olması sözleşmeye dayalı hak aramayı da zorlaştırabilecektir.

Öte yandan hem üç dildeki metin hemde Türkçe metinde "mağdur"un konumunu bir hak sahibi olarak belirleyen tanımlar ile ilgili üçüncü maddesinin (b) fıkrasının içeriğine bakıldığında "aile içi" ve "hane" ayrı ayrı denerek ev içi boyutunun ayrıştırıldığıda görülmektedir. "Mağdur" yaşam alanı ile bağlantılı "hane/eve" bağlı bir konuma getirilmektedir. Sözleşme bağlamında bir hak sahibi yapılması öngörülmektedir.

Fıkranın böyle bir içeriğe ve işlevine rağmen farklılaşması ve Türkçe metne "aile içi şiddet" şeklinde yansıtılması sözleşmenin ana metninden ve felsefesinden de uzaklaşmasına etken olabilmektedir.

Bu açıdan üç dildeki metinden farklı olarak başlığa ve tanımlamaya yansıyan bu durum sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra dolayısıyla Türkiye'deki uygulamayı önemli ölçüde etkileyebilecektir.Asıl önemlisi bu konuda halen yürütülen kanun taslak çalışmalarını etkileyecektir.

SONUÇ: Avrupa Konseyi tarafından 3 farklı dille yayınlanan sözleşme metni ile Türkçe metin arasında özellikle hukuksal açıdan gerçeğe uygunluğu ile ilgili bir sorunun varlığı öngörülebilir.Bu ise, sözleşmenin geçerliliği dahil bir çok açıdan değerlendirilmesini bir ihtiyaç olarak ortaya koymaktadır. 24 Ocak 2012

Nihat Tarimeri
Sosyal Hizmet Uzmanı.

Tel:0 543 769 29 49

Council of E
10